

Kulturminneåret 2009

Liv Frøysaa Moe, Natur- og Idrettsforvaltningen, kulturvern i Bærum kommune

... Tilbakeblikk

Regjeringen pekte ut 2009 som det nye kulturminneåret i St.meld. nr. 16 (2004-2005) "Leve med kulturminner". Miljøverndept. og Kultur- og kirkedept. sto bak satsingen og ga Norges kulturvernforbund prosjektansvaret. Kulturvernforbundet var paraplyorganisasjon for de frivillige kreftene og samarbeidet nært med Riksantikvaren, ABM-utvikling, Norges museumsforbund og KS (kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon). Men de frivillige organisasjonene var selve motoren i arbeidet. Det er dere som er samlet her!

I Bærum kommune ble fokuseringen på Kulturminneåret 2009 et samarbeid mellom Kultursjefen og Kulturvernkontoret. Vi innledet med å invitere frivillige krefter til informasjons- og planleggingsmøte på Melboden på Bærums Verk 9. oktober 2008. Forslag til vandringer strømmet inn. Dette materialiserte seg i et program for månedelige vandringer i Bærum. Programmet var duftende ferskt til åpningen den 31. januar. På Bærums Verk. – Det var et hestehode foran:

Den nasjonale åpningen i Trondheim 3. februar med Miljøvernminister Erik Solheim og Kultur- og kirkeminister Trond Giske til stede. Ildsjeler for det frivillige kulturminnevernet i hvert fylke var æresgjester. Bærum kommunes æresgjester i kveld er dere!

På landsbasis har det vært over 1100 aktiviteter å delta på, og det har vært nesten 30 saker i trykt presse daglig om kulturminner og kulturarvsspørsmål. En dobling i forhold til året før!

Riksantikvaren markerte seg med å frede ett kulturminne i måneden. Valget falt på kulturminner som fremsto som tydelige og samtlende og med god geografisk spredning, kulturminner som er tilgjengelig for folk flest og dermed en del av mang en norsk hverdag. Med dette ble innfallsvinkelen flyttet fra de kjente monumentale kulturminnene til "dagliglivets kulturminner" med særlig vekt på fellesskapets opplevelser og verdier.

Vi er stolte av at Bærum var en av de 12 kommunene som fikk fredet et kulturminne i kulturminneåret; nr. 2 i rekken.

Bak forslaget om å frede Skuibakken sto Akershus fylkeskommune og fredningsarrangementet fant sted 24. februar (uke 9). Det var stor stas med både ordfører Reinsfelt og riksantikvar Marstein til stede og flott arrangement med ungdommer som viste sine snowboard- og twintip kunster. I forbindelse med fredningen var Skuibakken "ukens kulturminne" hos Riksantikvaren. I november ble det igjen fokus på Skuibakken. Vandringer i Hornimarka startet og endte på sletta. Da var selvsagt Skuibakken månedens kulturminne i Bærum. Eksempler på andre "annerledes" fredninger var busskuret Grabben i Sør-Varanger i Finnmark, pissoaret i Stensparken i Oslo og syv melkeramper i Selbu.

Fylkeskommunen satset på skilting og skjøtting av minst ett arkeologisk kulturminne i hver av Akershuskommunene. For Bærums vedkommende vendte de blikket mot Dalbos helleristninger som ligger midt i landskapsvernområdet Kolsås Dælivann. Feltene har lenge hatt behov for istandsetting, og i kulturminneåret ble det satt fart i arbeidet med tilrettelegging, sikring og utarbeidelse av et skiltprogram. Dette arbeidet fortsetter videre i år.

Foruten satsingen på månedelige vandringer fikk **Bærum kommune** selv skiltet bygningen som ble valgt til årets kulturminne 2009. Det var Munchs pensjonatskole i Gamle Drammensvei. Avstemmingen foregikk på nettet, og det var sterk kniving i sluttoppgjøret mellom vinneren og Samvirkemuseet på Gjøttum. Resultatet ble kunngjort i rådhusets borggård på kulturminnedagen den 13. september.

Bærum bibliotek markerte sitt 100 års jubileum og Norsk Fortellerforum engasjerte seg i kulturminneåret. Ett av forumets mål var at hver kommune etablerte sin foretellerarena. Fortellerstedet i Sandvika ble åpnet på kulturminnedagen da kunstneren Siri Bjerke klatret opp på en av sine elgeskulpturer som ble avduket samtidig og deklamerte fra sin bok som ennå ikke var utgitt.

Miljødepartementets oppdragsbrev gikk ut på at: Kulturminneåret 2009 skal bidra til å skape debatt og legge et godt grunnlag for kulturminneforvaltningen i fremtiden. Og - debatt ble det.

Mye har dreidd seg om bruken av begrepet ”kulturminne”. Mange mente at fokus på ”Dagliglivets kulturminner” gjorde at begrepet ble utvannet. Fra egentlig å innebære verneverdige bygninger og bygningsmiljøer er også personlige minner blitt en del av begrepet, som hårsveiser, dorulldukker og minner fra egen fortid. På avslutningsarrangementet i Tromsø ble det diskutert om det er mulig å bruke kulturminnebegrepet som felles møtepunkt i en splittet sektor, og debatten fortsetter nok i årene framover.

Kritiske røster hevder at det ble lite igjen av Kulturminneåret, som det var satt av over 18 millioner kroner til på landsbasis. Det ble satset mye på formidling sies det, mens kulturarven råtner på rot (Grete Horntvedt – Norsk kulturarv). Noen kaller kulturminneåret et slag i løse lufta Det er lite håndfast igjen. Ikke flere penger, lover eller vedtak om å styrke kulturminnevernet (Elisabeth Seip – Fortidsminneforeningen). Et savn som også ble påpekt var at diskusjonen om norsk kulturminnevern uteble i kulturminneåret. (Sjur Harby – Nationenspaltist)

Prosjektleder Sidsel Hindal i Norges kulturminneforbund påpeker at oppdraget nettopp var å satse på formidling. Der kunne man bidra til å aktualisere og se ting i sammenheng selv om det ikke kunne redde noe. Dette året skulle skape engasjement og bevisstgjøring hos Norges befolkning.

Det gjorde det i Bærum. **Antall deltakere** på vandringene i Bærum, **tilbakemeldinger** om hvor givende vandringene var, og **ønsker** om at dette burde man fortsette med, er godt for oss i kulturetaten og kulturvernkontoret å sitte igjen med. Det har vært et spennende år. Vi blitt kjent med mange flotte mennesker, har besøkt steder som vanligvis ikke er åpne for publikum og har lært fantastisk mye.

Dette har vært et samarbeidets år. Internt mellom kultur og kulturvern!! Og eksternt med alle som har ytt sitt i Kulturminneåret 2009. Takk til alle frivillige organisasjoner og ikke minst til privatpersoner som har stilt seg selv og sine kulturminner til disposisjon for alle interesserte. Takk for at dere bidro til å gjøre arrangementene mulig. Og takk til vandrerne som bidro til de lange rekkene av deltakere.

Meningen er at det skal arrangeres kulturminneår hvert 10. år etter dette. Det er bare å glede seg til 2019.